

‘Overall is de vraag actueel of kunst belangrijk is’

door **Nico de Boer**

AMSTERDAM – „Overall waar wij komen, worden we op handen gedragen. Enkele weken geleden zaten we nog in New York. Voor 1.500 mensen. Speelden we drie maal zes uur Shakespeare in het Nederlands, met boventiteling. Ovationeel applaus. De week daarvoor waren we in Seoel. Ja, we hebben een behoorlijk internationaal speelveld.”

Rond de negentig voorstellingen brengt Toneelgroep Amsterdam jaarlijks in het buitenland, onder leiding van Ivo van Hove. Sinds 2001 is hij directeur van Toneelgroep Amsterdam, ’s lands beste toneelensemble, dat het 25-jarige bestaan nu viert met een Bergman-tweeluik.

Na het succesvolle *Scènes uit een huwelijk* en *Kreten en gefluister* regisseert Van Hove – gerekend tot de tien beste theatermakers ter wereld – bij zijn gezelschap opnieuw werk van de Zweedse meester Ingmar Bergman: *Na de repetitie*, met Gijs Scholten van Aschat als een charismatische regisseur, en *Persona*, met Karina Smulders als jonge verpleegster en Marieke Heebink als gedesillusioneerde actrice.

Het zijn twee korte, sublieme stukken over de wereld van het theater. In Van Hoves encensering sluiten beide stukken op elkaar aan als de bladen van een schaar, maar ze kunnen ook apart worden gespeeld. „Ze verschillen in vorm en

stijl sterk van elkaar. *Na de repetitie* is een haast klassiek toneelstuk. *Persona* is een heel intimistisch drama tussen twee vrouwen. De sfeer is belangrijk, het decor groot en verrassend.”

Het eerste stuk gaat over een regisseur in wiens leven alles draait om theater. Hij krijgt een relatie met een jonge actrice. „Die regisseur leeft in een illusie, want in de werkelijkheid heeft hij alleen maar kapotte relaties achter de rug. Alleen maar chaos. De jonge actrice brengt de chaos terug in zijn leven.”

In *Persona* stopt een actrice tijdens een opvoering van *Elektra* van Sophocles met acteren. „Voor haar staat de betekenis van het theater ter discussie. Ze worstelt met haar moederschap.”

Het eerste stuk is een ode aan de kunst, het tweede stelt de vraag of theater – of kunst in het algemeen – wel zo belangrijk is. „Niet alleen in Nederland maar in heel Europa is de vraag actueel of kunst belangrijk is voor de samenleving. Mijn antwoord is natuurlijk een hartschotelijk ‘ja’.”

Volgens Van Hove houdt theater ons een spiegel voor, vertelt het ons universele verhalen die actueel blijven. „Bergman brengt dat meesterlijk in beeld in heel concrete, herkenbare situaties. Overall, waar we ook spelen, maken die voorstellingen hetzelfde los.”

Opvallend is dat het tweeluik de

enige regie is die Van Hove dit seizoen bij zijn gezelschap doet. „Dat klopt. Omdat we dit seizoen maar drie nieuwe producties maken. Dat is een uitzonderlijke situatie, ingegeven door de onzekerheid over de bezuinigingen die zouden komen. Daarom hebben we alle Shakespeares die we ooit gemaakt hebben, hernomen en hernemen we meer voorstellingen dan normaal.”

Van Hove wordt onder meer genoemd vanwege zijn werklust. Zo bracht hij in plaats van de gevraagde acht regies over een periode van vier jaar dertien nieuwe theaterproducties, heeft hij de dagelijkse leiding over een organisatie met ruim twintig acteurs en tientallen technici en andere medewerkers en doet hij talloze gastregies in het buitenland. Moeiteloos, want: „Ik leef voor het theater. Omdat ik mij daarin goed kan uitdrukken, over wat ik voel, waarvoor ik angst heb. Andere mensen schrijven boeken of schilderen, ik maak theater. Het is een levensnoodzaak.”

Voorstelling: *Na de repetitie*, *Persona*, van Ingmar Bergman, door Toneelgroep Amsterdam. Regie: Ivo van Hove. Spel: Gijs Scholten van Aschat, Karina Smulders, Marieke Heebink, Frieda Pittoors. Te zien : december, Stadsschouwburg Amsterdam. Daarna op tournee t/m 15 juni. Info: www.tga.nl.

Ivo ten Hove

foto **Jan Versweyveld**